

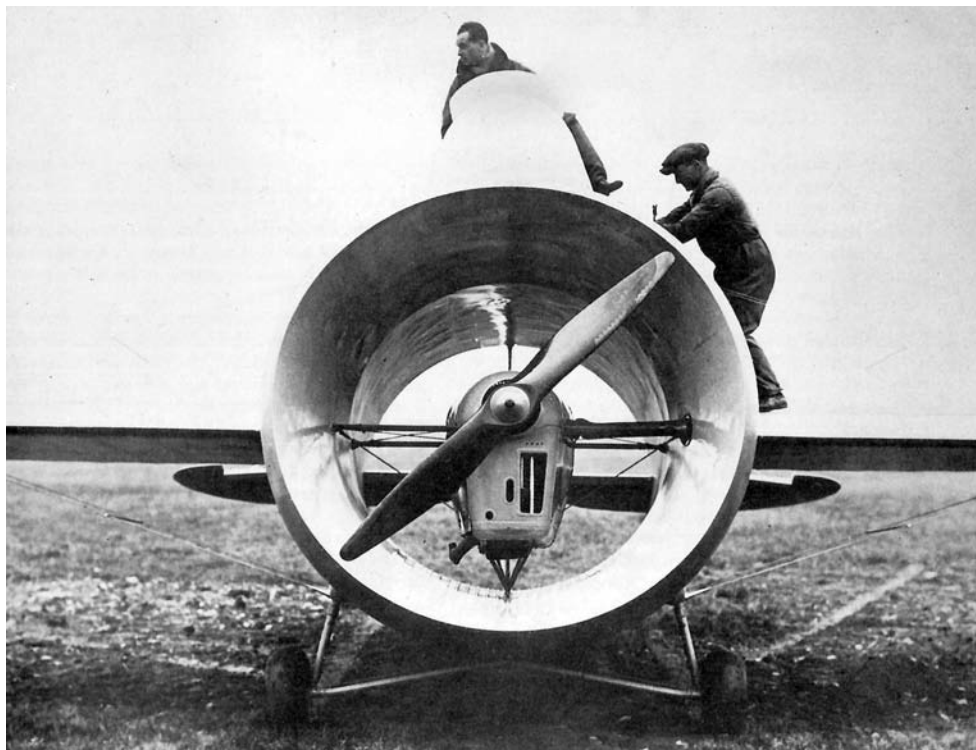

BEVEZETÉS

Csodálatos világba lép be, aki a repüléssel kezd foglalkozni. Egyszerre ismerkedhet meg a tudomány, a technika legújabb vívmányaival és a természet ősi törvényeivel. Csúcstechnológiával nem csupán a színes képernyőkkel és billentyűzetekkel zsúfolt hipermodern utasszállító vagy vadászrepülőgépeken találkozhatunk, de egy első pillanatra pofonegyszerűnek tűnő vitorlázógép vagy akár siklóernyő tervezésénél is elméleti számítások és szélcsatorna-kísérletek garmadát végzik, hogy megtalálják a lehető legtökéletesebb formát és szerkezetet, amivel a lehető legjobb teljesítmény érhető el, miközben a pilótának sincs szüksége emberfeletti képességekre a szerkezet feletti uralom megtartásához. Mindez a hatalmas tudás és tapasztalat olyan ősi természeti törvények kihasználásához szükséges, mint a levegő áramlásával foglalkozó aerodinamika, melynek hatását már az évmilliókkal ezelőtt élő szárnyas őshüllők is ösztönösen alkalmazták, de néha még ma is meg tudja lepni a mérnököket és berepülőpilótákat.

Még ezen a lebilincselő világon belül is van egy terület, ahol a legváltozatosabb ötletekkel és a legizgalmasabb problémákkal lehet találkozni. Ez a különleges repülőgépek népes csoportja. Ugyan minden újonnan megtervezett és megépített repülőgép izgalmas újdonság, melynek első szárnypróbálgatásait izgalommal figyeli a szakma, de vannak olyan merész újdonságok, amelyek nem a megszokott apró lépésekkel, hanem méretes ugrással rugaszkodnak el az ember által már meghódított és úgy-ahogy kiismert területtől. A repülés mindig is vonzotta a különc zseniket, akik vadabbnál vadabb elképzelésekkel vívták ki kortársaik csodálatát vagy fejcsoválását, néha esetleg egyszerre mind a kettőt. Az álmok és lázálmok jelentős része nem jutott túl a tervezőasztalok világán, de amelyik mégis, azok közül a legsikeresebbek vitték igazán előre a repülés fejlődését.

Ebben a könyvben arra teszünk kísérletet, hogy a szokásos repülőgép-konstrukcióktól méretben, alakban, szerkezeti kialakításban vagy valami egyéb tulajdonságban markánsan elütő néhány repülő alkalmasról adjunk vázlatos képet. Ebben a témában a teljesség persze elérhetetlen. Az emberi fantázia és kalandvágy annyi meglepő újdonsággal szolgált a repülés alig százéves története során, ami nem egy könyvet, de egy egész könyvtárat is vidáman megtölthetne. Azzal is próbáltuk szűkíteni a könyvben megjelenő konstrukciók körét, hogy csak a legalább részben sikeres gépeket vettük be közéjük. Ezt azon próbáltuk lemérni, hogy a gép életre kelt-e. A tervrajzok eljutottak-e az üzembe, ahol megépítették, és az ötletek eléggé életképesek, valamint az alkotók eléggé elszántak voltak-e ahhoz, hogy megpróbáljanak a masinával levegőbe is emelkedni. Némelyiknek itt véget is ért a karrierje, mint például a Howard Hughes különc milliárdos által megkésve életre keltett grandiózus „falibának”. Másokról egész kísérletsorozat után derült csak ki, hogy alkotói vagy megrendelői nem is ilyen „lovat” akartak.

Stipa-Caproni kísérleti olasz csőlégcsavaros gép 1932-ből

Különösen háborús időkben arra is számos példát találni, hogy egy egyébként sikerre esélyes újítás terve csupán azért került a papírkosárba, mert mire elkészült, a történelem már túlhaladt rajta. Jó példát mutatnak erre a hitleri Németországban folyó korszakalkotó rakétakísérletek. A kivédhetetlen „megtorló” fegyvernek bizonyuló V-2-es ballisztikus rakétát vagy a rakétahajtású szélső Me 163-as vadászgépet a németek ugyan már nem tudták olyan mennyiségben bevetni, hogy érezhető hatása legyen a háború menetére, de munkájuk nem veszett teljesen kárba. A győztes hatalmak hadiszákmányként magukhoz vették a legyőzöttek által összegyűjtött tudást (gyakran a tudósokat is), és ott folytatták a munkát, ahol azok abbahagyták. Így jutott az ember a Holdra annak a Werner von Braunnak a vezetésével, aki munkásságát még Hitler peenemündei rakétakísérleti telepén kezdte.

Egészen biztosak vagyunk benne, hogy számos olyan repülő szerkezet leírása nem fért be e könyv terjedelmébe, melyek legalább annyira megérdemelnék az olvasók figyelmét, mint a „szerencsés” bekerültek. Csak remélni lehet, hogy lesz még lehetőség ennek az adóságnak a törlesztésére. Addig is az izgalmas technikai megoldások mellett igyekeztünk néhány szóban bemutatni az azokat kitaláló és megvalósító embereket, valamint a munkájukat elősegítő vagy éppen hátráltató történelmi körülményeket is.

Westland P-12 Lysander rögtönzött angol partvédő a fenyegető német invázió ellen 1940-ben

Vought V-173 „repülő lepény” kísérleti csupaszárny amerikai anyahajó vadász 1942-ből